

HONGKONG

I över 25 år var Bruce "Mr Clean" Aitken en av de mest ökända pengasmugglarna i Asien.

Hans främsta kunder var cannabisförsäljare och CIA.

Även om den i dag 72-årige amerikanen lämnat det kriminella livet bakom sig säger han att det fortfarande kliar i fingrarna.

"Om du är ung och sugen på äventyr är penningssmuggling ett perfekt jobb. Speciellt om du gillar femstjärniga hotell och att flyga första klass", säger han.

JOHAN NYLANDER (TEXT) & ALI GHORBANI (FOTO)

En smugglares bekännelser

Hjärtat bultade. Framför sig såg Bruce Aitken väskorna anlända på bagagebandet en sen kväll på Haneda flygplats utanför Tokyo. Han tittade nervöst efter sin golfväska. Den var vit och röd och skulle vara enkel att känna igen. Och där kom den, han kände lättningen och skulle precis kliva fram för att plocka upp den när en annan man klämde sig före och svingade upp golfväskan på axel.

"Stopp, det där är en min väska" sa Aitken, men namnslappen visade att han hade fel.

Paniken stegrade sig, på bagagebandet kom flera rödsvita golfväskor, den ena efter den andra. Färgkombination var den senaste trenden och Bruce Aitken förbannade sig själv för sin blunder.

Det var inte det att han var oroad över sina klubbbor, han spelade inte ens golf.

Problemet var att golfväskan var fylld med pengar, motsvarande över 4 miljoner kronor i japanska yen.

Året var 1976. Vad Bruce Aitken inte visste var att denna leverans av illegala kontanter var en beställning av USA:s konsulat i Hongkong och en del i en omfattande korruptionshärva som senare skulle leda till att Japans premiärminister avsåts, USA tvingas ändra sina regler för mutor och Bruce Aitkens högste chef blir skjuten till döds – möjligen av CIA.

"Det var rätt vilda dagar", säger han nu, drygt 40 år senare.

Bruce Aitken berättar hela sin historia i sina memoarer, med titeln *The Cleaner – The true story of one of the world's most successful money launderers*.

Bruce Aitkens växte upp i New Jersey i USA, i

en fattig familj. På fritiden satt han ofta klistrad vid radion och följde de populära basebollmatcherna. Han blev så småningom en vass spelare själv, och skulle just skriva profiskontrakt. Men drömmen och karriären sprack en varm sommardag i New York då han skadade benet mitt under en match.

Knäskadan skulle i stället leda in honom på en helt annan karriär.

Till Saigon 1969

Det här var på 1960-talet och Vietnamkriget rasade. Även om Bruce själv och hans kamrater protesterade mot kriget blev många av dem inkallade. Knäskadan fick dock Bruce friskrivnen och istället började han studera ekonomi på universitetet.

Men slumpen skulle snart se till att Bruce hamnade i Vietnam ändå.

Bruce sökte och fick ett jobb för American Express International Banking Cooperation – i Vietnam.

Jobbet var, enkelt förklarar, att sköta transaktioner åt amerikanska soldater och armén och en fuktig dag 1969 landade han i Saigon.

Bland hans första intryck, jämte den slående tjocka tropiska värmen, var att det överallt på gatorna stod folk som ville växla pengar. Officiellt fick lokalbefolkningen inte använda dollar utan bara den lokala valutan piaster. Det fanns också en tredje inofficiell valuta kallad MPC, ett slags betalningsbevis för amerikanska armén. Via banken hade han tillgång till alla tre, vilka alla hade olika värden på den vita och svarta marknaden. På banken hade dollar och MPC samma värde, 1:1. ▶

MONEY, MONEY, MONEY... Bruce Aitken har skrivit en bok om sitt äventyrliga liv som penningssmugglare i Asien.

► Men på svarta marknaden fick han 2 MPC för 1 dollar. På samma sätt var den svarta kursen för piaster drygt fem gånger högre än den vita.

Detta var ett sätt att mångfaldiga sina pengar på den svarta marknaden.

"Jag hade hittat mitt mål med livet", säger han och skrattar.

"Det var som att trolia fram pengar ur intet. Men jag förstod ju inte då hur stor betydelse den svarta marknaden skulle spela i resten av mitt liv".

Träffade legendarisk bankir

För att utöka sin sidoverksamhet reste han vid flera tillfällen till Hongkong för att växla in dollar, som han sedan smugglade tillbaka till Saigon i tandkrämstuber. Bolaget som han växlade hos hette Deak & Company och var ett världsomspännande nätverk av transaktionsstjänster med säte i New York. Det var också där Aitken sökte jobb när Vietnamkriget började trappas ned.

Redan vid första jobbintervju fick Bruce träffa bolagets grundare **NICHOLAS DEAK**. Den ungerskfödde bankiren var något av en legendar. Under Andra världskriget arbetade han för föregångaren till CIA. Efter kriget startade han sin bankverksamhet med finansiering av CIA och verkade under större delen av Kalla kriget som inofficiell arm för agentorganisationen. Time Magazine titulerade honom redan 1964 "the James Bond of the world of money".

Bruce Aitken kastades rätt in i hetluften. Hans första jobb för Deak & Company var på den ame-

rikanska Stillahavsterritoriet Guam där han på amerikanska regeringens uppdrag hjälpte rika vietnameser att smuggla ut guld vid krigsslutet. Miljontals dollar strömmade från det krigsskadade landet via Guam till Hongkong. Det kallades "guldtåget". På varje gram guld hade Deak vinstmarginal på 20 procent.

Men det var centrala Hongkong som Bruce Aitkens skulle ha som bas. Här fanns nervcentrumen för Deak & Companys asiatiska verksamhet.

Bolagets kunder var en salig röra av lagliga verksamheter men också "skatte-smugglare", knarkhandlare, agenter och helt vanliga tolskallar", berättar Aitken.

En miljon dollar i väskan

Det var nu Bruce började smuggla pengar på allvar. Det fanns många sofistikerade sätt att smuggla pengar, men den enklaste metoden var också den vanligaste: fylla en väska med sedlar, bege sig över gränsen och leverera till klienten. Under hans två första år på Deak besökte han 30 länder och gjorde slut på två 48-sidiga pass per år. Han reste förstaklass, bodde på lyxhotell och kunde bada i champagne. Vanligtvis reste han med mellan en halv och en miljon dollar i väskan.

"Det var ett galet liv. Jag flög mer än en pilot. Kai Tak-flygplatsen blev som ett andra hem. Vissa dagar var resan bara fram och tillbaka över dagen, ibland var jag borta i veckor", berättar han.

"Men, what the hell, det var ett fantastiskt liv för en ung man som älskade att resa!"

Men även om pengarna vällde in, både till banken och honom själv, kände han att verksamheten knakade i fogdarna. Bolaget skulle verka utan att synas, men incidenter satte strålkastarljus på Deak, något som bolagets klienter inte uppskattade.

Japanska höjdare på fall

Den första stora händelsen var den så kallade Lockheed-affären som skakade världen under sent 1970-tal. Den amerikanska flygplansstillverkaren hade muttat regeringsmedlemmar i flera länder för att få dem att köpa deras flygplan.

I Japan hade miljontals dollar hamnat i knät på premiärminister **KAKUEI TANAKA** och cheferna för landets statskontrollerade flygbolag. Pengarna hade smugglats till Japan av Bruce Aitken.

Premiärministern och en rad var avsattes och dömdes till fängelse. USA:s inblandning ledde till stiftandet av en ny lag som kriminaliserade mutor till utländska statstjänstemän.

För Deak & Company och dess grundare Nicholas Deak var skandalen en katastrof. Medan Lockheed-utredningen pågick hamnade bolaget på nytt i strålkastarskenet när de utreddes för att vara inblandade i ett drogsyndikat som verkade i Australien och Sydostasien.

"Det finns stunder i livet då man ser att en tsunami på väg, men man gör inte tillräckligt för att söka skydd. Mot bättre vetande lyssnade jag inte på rösten som försökte varna mig", säger han.

En dag i november 1985 nåddes Bruce Aitken av nyheten att Nicholas Deak mördats. Förövaren var en ensam kvinna som rusat upp på hans ►

BRUCE AITKEN

Ålder: 73 år.

Familj: Fru Jenny och sönerna Matthew och Douglas.

Bakgrund: Uppväxten i New Jersey, USA. Bött i Hongkong sedan 1973.

Var en av Asiens främsta penningssmugglare. Driver i dag radioprogrammet *Hour of Love*.

NYA LEXUS RX L

7-SITSIG GÄSTFRIHET

LEXUS SELF-CHARGING *HYBRID*

En bra värd förutser gästernas behov och överträffar förväntningar. Innebörden av det japanska begreppet Omotenashi betyder just det och har legat till grund för nya RX L. Med en förlängd kaross erbjuds gott om plats för bagage eller en extra sätesrad med god komfort för alla passagerare.

Upptäck nya 7-sitsiga RX 450hL på lexus.se

LANSERINGSERBJUDANDE

Vid beställning av en RX 450hL Comfort innan 30 juni 2018 ingår Teknik-paketet, värde 14 300 kr.

Res. ca-pris från 707 700 kr. Bränsledekl. bl. körning från: 6,0l/100 km, CO₂ 138 g/km. Bilen på bilden är extrautrustad.

LEXUS
EXPERIENCE AMAZING

BROTT - PENGATVÄTT

► På grund av verksamhetens natur är det svårt att uppskatta hur mycket smuggling och tvätt av pengar som sker. UNODC, FNs organ United Nations Office on Drugs and Crime, uppskattar att verksamheten omsätter 800–2 000 miljarder dollar varje år, motsvarande uppenomt 5 procent av världens totala ekonomi.

► Enligt Världsbanken finansieras terrornätverk, drogsyndikat, och vapenhandlare av tvättade pengar. Det utnyttjas också för skatteflyktning.

► Trots omfattande insatser från världens regeringar och organisationer dyker ständigt nya gigantiska skandaler upp, inte minst med världens största bank i huvudrolerna, Commonwealth Bank of Australia straffades nyligen för att ha tvättat pengar åt marktkräddning.

► Panamadokumentet som läckte 2016 avslöjade hur enorma summor pengar gömdes via hundratals miljans offshore-konton, där Hongkong var epicentrum.

► Miljarder dollar saknas i den malajiska investemtionden IMDB, där globala

banker misstänks ha deltagit i försikringarna. Filmen *The Wolf of Wall Street* med **Leonardo DiCaprio**, som handlar om en bedrägare som syslar med pengatvätt, var finansierad av stulna pengar från fonden som en del i pengatvättsupplägget.

► 49 procent av världens organisationer uppger att de utsattes för bedrägeri eller ekonomiska brott i fjol, enligt PwC:s årliga rapport. Det är en ökning från

36 procent året innan.

► När ABB:s ekonomidirektör i Sydkorea sata 850 miljoner kronor från bolaget föra året var hans första delmatta att få pengarna ut landet, och vidare till ett tredje eller fjärde land. Trolden fördes pengarna via Hongkong till Sydostasien där de omvandlades till kortanter, enligt Bruce Aitken.

»Hade jag varit 20 år yngre hade jag sagt 'I'm your man!' och flugit till USA och listat ut hur jag kunde lösa problemet. Smuggla pengar är betydligt svårare i dag, men det finns alltid sätt.«

SUTET. Japans dåvarande premiärminister Kakuei Tanaka dömdes till fängelse i den så kallade Lockheed-affären i slutet av 1970-talet.

► kontor på Broadway och skjutit Deak och hans receptionist. Motivet var "röstet i huvudet". Men Bruce Aitken tror inte på den versionen.

"Han avrättades av CIA. Han visste för mycket. Det är helt uppenbart", säger han. Det var inte bara Nicholas Deak som dog under besynnerliga omständigheter. I boken redogör Aitken för flera nära kollegor som kontakter som plöjsliga "fick en hjärtattack", "begick självmord" eller bara "försvann".

Även om Bruce Aitken var noggrann med att hålla låg profil figurerade han nu stävt i drogrelaterade utredningar. Men verksamhet var organiserad så att det inte bröt mot några lagar i Hongkong.

Vid ett tillfälle stormades hans kontor av Hongkongpolis och han arresterades, men släpptes snart fri.

"Jag hade gjort min läxa och anlitar de bästa internationella juristfirmorna för att säkerställa att min verksamhet skulle möta all juridisk granskning i Hongkong", förklarar han.

"Så länge jag inte satte föten i USA var jag trygg".

"Du är arresterad"

Men amerikanska drogbekämpningsmyndigheten DEA gav sig inte.

1989 reste Bruce Aitken till Bangkok för att hälsa på en vän. På hotellet möttes han av två thailändska poliser.

"Är ditt namn Bruce Aitken? Du har tagit dig in i Thailand på ett ogligt pass. Du är arresterad".

Medan Aitken satt i flygplanet på väg till Thailand hade amerikanska myndigheter anmullerat hans pass. USA:s ambassad hade också skrivit till den thailändska polismyndigheten där de sa att Aitken var en "brottsling på rymmen" som rese utan giltigt pass". Att ta sig genom tullen hade inte varit något bekymmer, men nu sattes han handfängslad i en cell. Efter en lång väntan kom två amerikanska agenter från DEA in.

"Du kommer inte gilla det här", sa en av dem och smålog.

"Men du kommer att vara på väg till USA på första flyget i morgon bitti".

Ridå.

"Jag insåg att jag blivit kidnappad av amerikanska myndigheter, och det var inget jag kunde göra".

Natten tillbringade han tillsammans med näs-

tan 100 andra människor på flygplatsens inmigrationssarrest och, mycket riktigt, snart satt han på ett flygplan till USA.

"Jag kunde inte skylla på någon annan än mig själv", berättar han.

"Jag beslutade mig för att utmana USA. Problemet skulle inte försvinna, och jag ville inte se mig över axeln resten av livet".

Åklagaren yrkade på minimum 20 års fängelse. Han var 44 år.

Tack vare en överenskomst med myndigheterna blev straffet till slut bara villkorlig dom och böter på 250 000 dollar.

Fängelsekunder bland lyssnarna

Bruce Aitken har lagt tiden som internationell pengasmyglare bakom sig. Alla pengarna från de vilda dagarna är borta. Båda hans söner är utflyttade och han bor i en enkel lägenhet med sin fru i utkanten av Hongkong. Han driver en populär katolsk radioshow som heter *Hour of Love*. Bland hans mest trogna lyssnare är personer som sitter i fängelse runt om i världen.

På sätt och vis, förklarar han, är livet ännu lika enkelt och anspråkslöst som när han växte upp i New Jersey.

När jag frågar om det ändå inte klär i fingrarna, om han ändå inte är lockad av att återgå till det dramatiska livet som smugglare och tjäna stora pengar igen, slår han undan blicken och säger först att han är för gammal, att han tappat sina kontakter och inte hållit sig å jour med metoderna för att smuggla.

Men så lutar han sig fram, ser sig omkring, och säger med låg röst:

"Jag har blivit kontaktad av gamla vänner som behöver mina fäster".

Sedan flera delstatar har legaliserat försäljning av marijuana har en hektisk marknad öppnats upp. "Hade jag varit 20 år yngre hade jag sagt 'I'm your man!' och flugit till USA och listat ut hur jag kunde lösa problemet. Smuggla pengar är betydligt svårare i dag, men det finns alltid sätt. Jag hade garanterat gjort det om jag kunde. Tro katten att jag fångar tillbakat!" säger han och skiner upp i ett leende.

"Jag ålskade varennda minut av det." □